

Asia: VN/16661/2026

Valtioneuvoston asetus asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026-2027

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ilmastopaneeli näkee, että asumisessa tulee tavoitella kotitalouksien energiatehokkuuden parantamista. Valtionavustus asuinrakennusten korjaushankkeiden yhteydessä tai erillisinä toimenpiteinä tehtäviin rakennuksen energiatehokkuutta merkittävästi parantaviin toimenpiteisiin asuinrakennuksen omistaville yhteisöille on siten hyvä ja ajankohtainen aloite. Vanhan rakennuskannan energiatehokkuudessa on isoja parantamistarpeita edelleen, joten siten tuki on hyvin kohdistettu. Tukia rakennuskannan energiatehokkuusparannuksiin on myös perinteisesti käytetty työllisyyden edistämiseen kansantaloudellisesti heikkoina aikoina.

Valmistelussa olevia energia-avustuksia voidaan verrata aikaisempiin ARA:n ja ELY:n avustuksiin, joiden aikaansaannoksia on tutkittu perusteellisesti strategisen tutkimuksen ohjelman DeCarbon Home hankkeessa niin kerrostaloissa (viite 1) kuin pientaloissa (viite 2) vuosien 2020-2023 aineistojen perusteella. Tulokset osoittivat, että energia-avustus oli useissa tapauksissa haettu vain yhteen energiatehokkuutta parantavaan toimenpiteeseen, lähes poikkeuksetta lämmitysjärjestelmän vaihtamiseen. Koska avustus oli pieni, kuten nytkin suunniteltu 4000 eur asuntoa kohden, pienet korjaukset saivat jopa kaksi kertaa suhteellisesti enemmän avustusta (yli 20%) kuin perusteelliset korjaukset (alle 10%). Kaksi kolmasosaa avustuksen hakijoista arveli, että he olisivat toteuttaneet korjauksensa kokonaisuudessaan ilman tukeakin ja lisäksi avustukset menivät pääosin erittäin hyvätuloisille asukkaille (viite 3). Näin avustuksilla kyllä saatiin aikaan energiansäästöjä ja päästöjen leikkausta erityisesti pientaloissa (öljylämmityksestä luopuminen), mutta toisaalta ne eivät olleet riittäviä laajamittaisten korjausten käynnistämiseksi ja valtaosa niistä ei kohdistunut sellaisiin kohteisiin, jotka eivät toteutuisi ilman tukea.

Verrattuna edellisiin, on valmisteltavissa avustuksissa tapahtunut kehitystä. Positiivista on, että suunnitellut avustukset on kohdennettu energiatehokkuuden parantamisen lisäksi sisäilmaolosuhteiden parantamiseen, mikä on tärkeä asia vanhoissa asunnoissa. Lisäksi julkisella rahalla ei enää tueta julkisella rahalla luodusta kaukolämpöverkosta irti kytkeytymistä – maalämpöön

siirtymistä tuetaan ainoastaan silloin, jos luovutaan öljylämmityksestä. Ongelmana on vaatimaton energiatehokkuuden parantamisen vaatimus, jonka mukaan energiatehokkuuden parantamisen vähimmäistaso pitäisi ylittää vähintään 10 prosentilla, mikä on vähemmän kuin viime kerralla. Tämän vuoksi korostuu elvyttämisen näkökulma: avustuksilla lähinnä tavoitellaan työtä rakennusosalalle ja energiaremonttien vauhdittamista.

Energiaremonttien toteutus on kustannustehokkainta toteuttaa silloin kun talon korjaus on muutoinkin laajamittaisesti tarpeen tehdä. Samalla tulisi kiinnittää huomiota materiaalivalintoihin ja suosia vähähiilisten rakennusmateriaalien valintaa ja tämän olisi hyvä näkyä myös avustushakemusten liiteasiakirjoissa.

Ilmastopaneeli pitää tärkeänä, että avustukset kohdistuvat sellaisiin kohteisiin, jotka eivät toteutuisi ilman tukea. Suunniteltu 4000 eur avustus asuntoa kohden ei ole kuitenkaan riittävä perusteellisten ja laajamittaisten korjausten käynnistämiseksi. Näin on vaarana, että avustukset menevät samalla tavalla pieniin korjauksiin, kuten edelliset ARA avustukset, pienten korjausten ollessa usein muutenkin taloudellisesti kannattavia. Myös avustusten myöntäminen takautuvasti saa aikaan tilanteen, joissa avustuksilla ei ole vaikutusta toteutettaviin energiansäästötoimenpiteisiin.

Ilmastopaneeli näkee, että suunniteltu 4000e avustus voisi toimia pientaloissa öljylämmityksestä luopumisen vauhdittajana, millä on varteenotettava päästövähennysvaikutus. Muilta osin avustusta todennäköisesti hakevat taloyhtiöt ja pientalojen omistajat, jotka toteuttaisivat korjauksensa kokonaisuudessaan ilman tukeakin. Avustuksia pitäisikin kehittää soveltuvaksi laajamittaisten korjausten käynnistämiseksi esimerkiksi Viron tai Itävallan avustusjärjestelmistä esimerkkiä ottaen. Koska nykyisessä aikaraamissa tämä ei ole mahdollistavaa, Ilmastopaneeli ehdottaa, että harkittaisiin avustusten kohdentamista esimerkiksi pienituloisille energiaköyhyyden riskiryhmille ja heikommassa taloudellisessa asemassa oleville taloyhtiöille. Kohdentamista pientuloisille tukee myös kotitaloustalousvähennysjärjestelmä, jossa erityisesti omakotiasujat joutuvat turvautumaan 2100e/v/hlö kotitaloustalousvähennyksen kautta rahoitettuun lämmitysjärjestelmämuutoksensa, mikä rajaa tuen piiristä pois pienituloisia öljylämmityksellä lämpeneviä asuinkuntia. Tämä heikentää heikoimmassa taloudellisessa tilanteessa olevien mahdollisuutta investointeihin, joten avustus olisi heille tarpeellinen.

Asetusehdotuksessa kirjattu aikaraja hakemuksille ”hanketta koskeva hakemus liiteasiakirjoineen on toimitettu Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselle 31 päivänä joulukuuta 2026 mennessä” on suuremmille taloyhtiöille aika nopea, jos asetus tulee julki vasta heinäkuussa 2026. Ilmastopaneeli ehdottaa hakemuksen takarajan pidentämistä esimerkiksi kahdella kuukaudella.

Asetuksesta ei käy ilmi, mikä on avustuksen maksamisen takaraja eli milloin hakijan on viimeistään todennettava kustannukset.

Lähteet:

1 Finnish energy renovation subsidies in multifamily apartment buildings: Lessons learnt and best practices <https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2024.113986>

2 Renovation Results of Finnish Single-Family Renovation Subsidies: Oil Boiler Replacement with Heat Pumps <https://doi.org/10.3390/en15207620>

3 <https://decarbonhome.fi/suosituksset/suosituksset-energiakorjausten-avustuksen-kehittamiseksi/>

Lehtiniemi Heidi

Suomen ilmastopaneeli - Ilmastopaneelin jäsenet Jaana I. Halonen, Paula Kivimaa, Jarek Kurnitski, Anne Toppinen; sihteeristö: Heidi Lehtiniemi